

ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У статті висвітлено проблему конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти сучасних вищих технічних закладів шляхом запровадження дуальної освіти. Дуальний спосіб навчання включає в себе поєднанням теорії у вищому навчальному закладі та практики на підприємстві. Одним із актуальних освітніх завдань є забезпечення майбутнього фахівця робочим місцем з урівноваженням попиту та пропозиції фахівців на ринку праці. Поєднання навчання і практики (роботи за фахом) сприятиме відпрацюванню необхідних компетенцій майбутнього фахівця. Впровадження дуальної освіти передбачає гнучку організаційну та управлінську структуру, інноваційні технології та підходи в педагогічній діяльності, а також співпрацю з провідними підприємствами та установами.

Ключові слова: вища освіта; дуальний спосіб навчання; робочі місця; ринок праці.

Постановка проблеми та її актуальність. Підготовка конкурентоспроможних здобувачів вищої освіти, одне з головних завдань сучасного вищого навчального закладу, що повинно відповідати вимогам галузі в якій планують працювати майбутні фахівці, так і вимогам конкретного роботодавця. Усвідомлення того, наскільки відповідає рівень підготовки випускників вищих навчальних закладів реальним потребам сучасному ринку праці - відображає якість освіти.

Найбільші дискусії у суспільстві та серед фахівців викликають загальне розуміння того, чим є сьогодні вища освіта, яка повинна включати в себе: забезпечення якості освіти, застосування нових технологій, глобальну та внутрішню конкуренцію.

Розвиток держави, який зумовлює врахування закордонного досвіду в забезпеченні конкурентоспроможності майбутніх здобувачів вищої освіти на ринку праці, передбачає розвиток системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти стає стратегічним національним пріоритетом кожної держави, оскільки це безпосередньо пов'язано з розвитком економіки та суспільства.

Європейський освітній процес ґрунтується передусім на відповідальності за якість наданих освітніх послуг та на використанні її в подальшому працевлаштуванні. У підготовці конкурентоспроможного фахівця в європейському освітньому просторі важливу роль відіграє автономія вищих навчальних закладів, мобільність освітніх програм, поєднання практичних занять і науки.

Метою дослідження є розкриття сутності і значення підготовки конкурентоспроможних фахівців в умовах дуальної освіти.

Викладення основного матеріалу дослідження. Одним із актуальних освітніх завдань – є забезпечення майбутнього фахівця робочим місцем. Необхідно досить ретельно вивчити європейський досвід, найкращі зразки вітчизняної практики з подальшим адаптуванням досвіду до потреб майбутніх роботодавців. Зокрема укладання договорів із базами практики приватної форми власності, та проведення практик не тільки у період визначений у навчальному плані, а впродовж всього навчання. Результатом такого взаємозв'язку є фактичний вибір майбутнього фахівця, що відповідає вимогам роботодавця.

Чинний закон передбачає створення стандартів вищої освіти, які мають нормативний статус і використовуються, зокрема, при акредитації освітніх програм. У світі аналогічні стандарти зазвичай мають рекомендаційний характер і розробляються недержавними професійними організаціями. Тому при отриманні фахової кваліфікації мають бути збалансовані між законодавством та критеріями виявленими роботодавцями.

В якості одного з підходів до проектування моделей навчального процесу у вищих навчальних закладах може бути використаний проблемно-інтегративний підхід, який розглядається як тип взаємодії суб'єктів освітнього процесу, при якій науково-педагогічні працівники організують і направляють пошукову діяльність студентів на активне і самостійне здобування знань та володіння способами оперування ними.

Трансформаційні процеси у країні потребують перегляду навчальних планів та освітніх програм, зростання фахового потенціалу науково-педагогічних працівників. Сучасні освітні

програми мають враховувати специфіку кожної галузі та відповідно бути орієнтовані на її підтримку. Участь професійних спільнот та бізнесу у формуванні навчальних програм, професійних стандартів, організації навчального процесу за різними галузями та результатів навчання забезпечать формування нового покоління навчальних планів, у яких визначаються не лише перелік предметів і тривалість навчання, а й надаються описи професії за певним фахом.

Дуальна освіта передбачає участь майбутнього фахівця у навчанні одразу двома закладами – навчальним (університет, академія) та підприємством. Поєднанням теорії у вищому навчальному закладі та практики на підприємстві сформує дуальний спосіб навчання та надасть можливість посилити практичну підготовку студентів.

Гарантована якість вищої освіти, з розробленням та вдосконаленням фахових практик, здійснення контролю за нею, спрямована на зближення двох структур – системи освіти і системи зайнятості, що забезпечує баланс інтересів між потребами у нових фахівцях та пропозиціями роботодавців. Тому підприємства стають зацікавленими не лише в результаті навчання, але й у його змісті та організації навчального процесу в закладах вищої освіти.

Дуальна модель у закладах вищої освіти, створює умови для залучення підприємств до процесу підготовки кадрів, та спрямована на підтримку майбутнього фахівця у підвищенні його професійного рівня протягом усього трудового життя. Добре узгоджені теоретичні та практичні фази чергуються на протязі навчання. На відміну від класичної форми навчання це означає для студентів більше навантаження, яке вони свідомо і радо беруть на себе. Таким чином, в дуальній освіті беруть участь три партнери (вищий навчальний заклад, студент, підприємство).

Вищий навчальний заклад при введенні дуальної освіти отримує такі плюси: теорія та практика тісно пов'язані, на практичних заняттях розглядаються конкретні практичні ситуації, що виникають на підприємстві; практична складова є обов'язковою; гнучкий розклад занять з новими педагогічними технологіями.

Для студента важливим є гарантія працевлаштування в задіяних підприємствах та вимога ознайомитись зі структурою підприємства, особливостями технологічних процесів, маркетингом, кадровими питаннями. Випускник одразу приступає до роботи та працює ефективно, бо вже в ході практики студенти включаються в роботу, привносять нові ідеї та підходи.

Для підприємства одними з плюсів є підвищення іміджу вищого навчального закладу серед абітурієнтів та роботодавців, якісний та мотивований контингент студентів з успішним працевлаштуванням, без необхідності тривалого введення у справу, підвищення кваліфікації викладачів, додаткове фінансування, тісну інтеграцію освіти, науки і бізнесу.

Такий спосіб навчання бере свій початок з Німеччини і був зароджений в 70-х роках двадцятого сторіччя. Німеччина є першою країною, де була введена дуальна система професійного навчання. Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає побудовану на єдиних основах узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфер з підготовки спеціалістів певного профілю, іншими словами – учні поєднують теоретичне навчання у професійному закладі та практичне – на підприємстві. У кінці 60-х на початку 70-х років ця система була перенесена і на вищі спеціалізовані навчальні заклади (Fachhochschulen).

Німецька система з того часу поєднує державну професійну школу з виробничим навчанням та вважається зразковою. Відповідно до цього була експортована в численні країни. Згодом цей досвід повторила Канада й багато країн Європи.

Дуальна освіта є передумовою економічної продуктивності країни, адже вища освіта призводить до збільшення шансів в майбутньому, як для молоді, так і для економіки. Введення цієї системи надає найкращі можливості для отримання професійної кваліфікації, так як є основним джерелом формування молодого покоління кваліфікованих фахівців й завдяки тісному зв'язку зі сферою праці забезпечує оптимальний старт до трудового життя.

Висновки. Швидкі зміни що відбуваються в нашому суспільстві протягом останніх років, змушують вже сьогодні істотно переглянути норми закону, які визначають компетенцію органів державної влади у сфері вищої освіти.

Попри всі позитивні оцінки підсумків введення дуальної освіти, треба зазначити, що в Україні в результаті складної загальної ситуації та відсутності правових рамок на часі буде складно розбудувати дуальні навчальні напрямки, недостатнє усвідомлення майбутніми роботодавцями важливості і перспективності дуальної освіти, розширення спектру організацій і підприємств, готових взятися за навчання студентів та надання бази практики; надання студентам реальної та посильної роботи, а не тільки статусу спостерігача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Профессиональная педагогика: учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям / общ. ред. акад. Батышева С. Я.* – М.: Ассоциация «Профессиональное образование», 1997. – 512 с.

2. *Biermann H. Pädagogik der beruflichen Rehabilitation: Eine Einführung Heilund Sonderpädagogik /H. Biermann: W. Kohlhammer Verlag, 2007. – 240 S. 3. Braun G. Das Studium muss besser auf den Beruf vorbereiten / G. Braun // WISU-Magazin. – 2009. –№ 5. – S. 601–602.*

3. *Бойчевська І. Б.* Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини. Особливості професійного навчання в межах дуальної системи освіти в Німеччині. – Режим доступу : <http://www.dut.edu.ua/ua/news-1-626-4044-dualna-osvita-%E2%80%93-innovaciyna-tehnologiya-navchannya>

<http://pedpresa.ua/3740-dualna-osvita-navchannya-i-robota-dva-v-odnomu.html>

O. Zharova

TRAINING COMPETITIVE SPECIALISTS OF TECHNICAL UNIVERSITIES IN THE ENVIRONMENT OF DUAL EDUCATION

Summary. The article deals with the problem of competitiveness of higher education graduates of modern higher technical institutions by introducing dual education. A dual mode of study includes a combination of the theory at the higher education institution and practice at the enterprise. One of the most important educational tasks is to provide the future specialist with a workplace with the balancing of the demand and supply of specialists in the labor market.

A combination of training and practice (work on a specialty) will facilitate the development of the necessary competences of a future specialist. The introduction of dual education involves a flexible organizational and managerial structure, innovative technologies and pedagogical approaches, as well as cooperation with leading enterprises and institutions.

Keywords: higher education; dual education; jobs; labor market.